Werk

Titel: Die ältesten deutschen Sprachdenkmale und die bis jetzt bekannte älteste Handschr...

Autor: Kurz, Anton

Ort: Leipzig

Jahr: 1848

PURL: https://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?342672002_0009|log65

Kontakt/Contact

Digizeitschriften e.V.
SUB Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen

info@digizeitschriften.de

SERAPEUM.

Zeitschrift

für

Bibliothekwissenschaft, Handschriftenkunde und ältere Litteratur.

Im Vereine mit Bibliothekaren und Litteraturfreunden

herausgegeben

von

Dr. *Robert Naumann.*

№ 15. Leipzig, den 15. August **1848.**

Die ältesten deutschen Sprachdenkmale und die bis jetzt bekannte älteste Handschrift der Sachsen in Siebenbürgen.

Mitgetheilt aus dem Original-Fragment einer auf Pergament geschriebenen Hermannstädter Kirchenmatrikel des XIV. und späterer Jahrhunderte von **Anton Kurz.**

(Fortsetzung.)

Seite 20.

Ittem. Eodem Anno Tesaurarius frater Georgius et Valentinus pariter cum Reginali majestate Budam ultro obtulerunt Imperatori Turcarum, vbi etiam Valentinum Torek captivum deduxit Imperator, super qua re tota Christianitas territa est

Ittem. Anno domini 1542 Reginalis Majestas cum Tesaurario et ceteris magnificis Vngaris, qui partes eorum fovebant, Transsiluaniam intrauit, et Albe Julie presedit et Episcopatum in suum vsum seruauit, quia Episcopus iam mortuus erat in Vigilia pasce.

Ittem. Anno eiusdem 1542 tremendum advenit miraculum, quod longis temporibus haud auditum est. In mense Augusti uenerunt tanta multitudo locustarum vt solem videre non poterant vbi volabant, nam Ego ipse interfui, quod puerum meum

non poteram videre longitudine haste vnius in copia locustarum, post vbi inter fruges venerant omnia demoliebant

Seite 21.

et quidem triticum auenam milium et queque huiuscemodi. Imo et fenetos, demolita sunt, sed ea nolui scribere sed solum que oculis vidi.

Anno 1543 Imperator Turcarum Hrigonium et Albam Regiam ab Vngaris accepit et alias Arces.

Ittem. Anno domini 1544 tanta multitudo locustarum venerant in Transsiluania, cuius numerus haud vnquam visus est, et feria secunda ante Stephani regis volabant supra Cibinium et pre multitudine non poteramus videre solem et presagiebamus nobis in futuro pericula emergi. 18. die Augusti.

Ittem. Doctor Adrianus Vicarius et Archidiaconus nec non plebanus Closvariensis et Canonicus Albensis noster carus amicus mortuus est Anno domini 1544 septimo die mensis februarii.

Anmerkung. Diese kleine Chronik von Seite 19, 20 und 21 scheint von Paul Wienner geschrieben.

Seite 22 und 23 ist leer.

Seite 24.

Notandum est. Quod honesta matrona, relicta ioannis arcuficis legauit coram nostris senioribus maturo consilio curiam suam quam olym iohannes aurifaber possidebat post obitum eius ecclesie beate uirgini ita quod nullus amicorum suorum quidquam in predicta curia repetere habeat

Notandum est. Quod beata virgo in Cibinio habet in molendino penes balneum omni anno et perpetue tria maldra annone que legauit mater domicelli.

Item post mortem comitis martini consors sev uxor sua legauit eciam terciam partem eiusdem molendini in omnibus redditibus pro ecclesia beate uirginis.

Nota relicta iohannis arcuficis tenetur pro ecclesia beate uirginis centum et quinquaginta flor. ducentos et quinquaginta flor.

Nota quod petrus phafenhenel fusum argentum beate uirg. grave xvj marcas . . . .

Anmerkung. Diese unzweifelhaft aus der zweiten Hälfte des XIV. Jahrhunderts stammende Schrift ist fast durchgehends gestrichen.

Seite 25.

Nota quod Obyllin mûl quondam antequam fuerant molendina ciuium dedit pro censu. xx. maldra et. viij. maldrum, sed postquam ista duo molendina fuerunt, defecit istud molendinum in tantum quod ab illa hora qua paulus scriptor percepit red-

ditus pro ecclesia beate uirginis ita quod primo anno illud molendinum concessum est vni pro. xx. maldris absolute. secundo uero anno pro xxiiij. maldris, tertio uero anno pro. xxvj. maldris, quarto uero anno pro. xxix. maldris, sed deinde pro xxxij. et ultra, et sic de die in diem sigillatim comparatum est ad molendinum a diversis personis cum pecunia beate uirginis, ita quod molendinum illud totaliter beate uirginis, exceptis duabus personis, que adhuc habent modicum partem. [30])

Hermanus signauit

Nota quod Ciues illud mollendinum receperunt sub anno domini Millesimo cccc° vicesimo quarto, Crus Johanne Villico existente, et singulis annis debent dare vj maldra anone, ij maldra ecclesie parochiali, ij maldra pauperibus in hospitali degentibus. et ij maldra leprosis, videlicet pro molendino circa infimam balneum situato. Chatmwl decem, Lapsatorium septem. [31])

Seite 26.

Nota Anno domini M°CCCC°XXXX° secundo inuente sunt res ecclesie parochialis beate uirginis Ciuitatis Cibiniensis vna cum debitis suis post obitum prouidi viri Johannis Henlini quondam vitrici ecclesie supra dicte que res consignate sunt ad manus prouidi viri Lucas Trudenberch electo ac constituto vitrico nouo in futurum ut infra scripta sunt.

Item in domo domini plebani habentur vna cista in qua continentur calices viginti nouem cum patenis suis et vnus magnus calix et vnus calix de auro puro, claues huius ciste habet predictus lucas trudumbercher vitricus apoche.

Item sunt apud capellanos calices xvj videlicet dominus Johannes de Kisd habet vnum par ampularum de argento et vnum ornamentum, scilicet casulas cum materijs suis.

Item dominus vallentinus vngarus habet vnum calicem et corporale et vnum ornamentum cum omnibus atinnencijs suis.

Item dominus Michael conpalnator habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinnencijs suis.

Item dominus petrus de Molemberchen habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Michael Nadash habet vnum calicem et corporale et vnum ornamentum cum suis atinencijs.

Item dominus predicator habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis et vnum par ampularum de argento.

---

30) Von dieser alten schönen Schrift ist ein Facsimile auf der Tafel zu sehen.

31) Von dieser auf Seite 11 und 18 vorkommenden Schrift siehe das Facsimile. Der Stadthann Crus Joh. war bisher unbekannt.

Item dominus Sigismundus habet vnum ornamentum cum atinencijs

Item dominus Nicolaus de Birthhalbon habet vnum calicem et corporale et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Michael de Helta habet vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Martinus quondam campalnator habet vnum ca-

Anmerkung. Ein Facsimile der ersten Zeile ist auf der lithographirten Tafel zu sehen. Für die richtige Lesung dieser geistlichen Requisiten, Bekleidungen und Büchertitel kann ich der häufigen Abkürzungen wegen, die von allen Regeln der Diplomatik abweichen, nicht einstehen. So weiss ich nicht, ob es par ampularum oder peramplarium heissen soll.

Seite 27.

licem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Wenceslaws habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Cristanus de ardis habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Johannes Brwsel habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Petrus de Zalchburch habet vnum calicem et corporale et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Johannes de Traspolden habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Christanus de neyth utzon[32]) habet vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item Georgius de Helta habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Jacobus Sellatoris habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Bartholomeus habet vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus Valentinus bacularius habet vnum calicem et vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item Caspar habet vnum ornamentum cum atinencijs suis.

Item dominus plebanus habet duo ornamenta et vnum calicem et vnum par ampularum de argento.

Item campanator habet sub manibus suis quatuor calices. Summa summarum in toto sunt calices ad ecclesiam parochialem beate uirginis pertinentes in numero quinquaginta vnum.

Item habet turibulum argenteum, et crucem.

Nota quod campanator habet sub manibus suis in magno

Seite 28.

scrinio sew cista in sacristia existente ut infra.

32) Neidhausen.

Item duas dalmaticas albas subductas vna cum cindato brwno altera cum cindato rubeo.

Item duas dalmaticas rubeas subducte cum tela flauea.

Item duas dalmaticas flaueas de velutu subducte cum tela flauea.

Item duas dalmaticas de velutu rubeo subducte cum albo bokashino.

Item duas dalmaticas de velutu albo subducte cum cindato brwnatico.

Item tres casule de velutu virgulate cum auro et cruce nigra cum annulis strucij deauratis cum atinencijs suis, quorum (sic!) vna est subdueta cum cindato glawco alie vere (statt vero) due cum albo bokashino.

Item due casule de velutu rubeo cum floribus veridibus ac aureis florisatum cum omnibus atinencijs vna cum cindato rubeo alia cum cindato viridi subducta.

Item vna casula luce trutemberger de velutu nigro cum floribus veridis flauis et aureis florisatum cum atinencijs suis.

Item vna casula de auro in campo rubeo cum omnibus atinencijs suis subducta cum tela flauea.

Item una casula de kamukato rubeo cum hirculis viridis et leonibus deauratis florisatum cum omnibus atinencijs suis.

Item una casula de kamukato viridi subducta crux albo bokashino cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula de velutu rubio plano subducta

Seite 29.

cum albo bokashino cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula de kamukatu viridij cuius cum est sertum aureum subducta cum albo bokashino cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula de flaueo atlash cuius crux formatum est cum perlis subducta cum tela rubia cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula brunatica cum auro virgulatum cum leopardis aureis subducta cum tela flauea cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula de kamukato flaueo cum floribus flabeis planis subducta cum nigro bokashino cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula de velutu flaueo plano cum cruce de perlis et lapidibus pretiosis subducta cum tela flauea cum omnibus atinencijs suis.

Item vna casula purpurea alba cuius crux cum imaginibus formata subducta cum tela flauea cum omnibus atinencijs suis.

Item vna ornomenta pendencia super falangam in sacristia que etiam habetur cum manibus campalnatoris.

Item vnum par dalmaticarum de velutu brwno auro virgulaum, subducte cum tela flauea.

Item vna casula de eadem forma absoluta sine atinencijs.

Item due dalmatice de adlas rubeo plano subducte cum bokashino flaueo.

Item ornamenta ibidem pendencia pro quadragesima.

Item tres de atlas nigro plano subducte cum tela flauea sine atinencijs suis.

Item una casula brunatica de harnasio subducta[33])

Seite 32.

cum alba scilicet gulch.

Item vna casula nigra de forstat, cum cruce cum ymaginibus deauratis subducta cum tela flauea.

Item vna casula de kamukato cyneicicolis cum cruce deaurato subducta cum tela flauea.

Item due casule de harnasio flaueo subducte cum tela alba et cum visis viridis.

Item vna casula alba de bokashino albo cum cruce cum suto subducta cum albeo sindone.

Item ferialia pendencia ibidem.

Item vna casula purpurea rubea cum cruce aurea cum atinencijs suis.

Item antiqua casula aurea in campo rubeo cum tela flaueo subducta cum omnibus atinenciis suis.

Nota ornamenta superius in libria existentia.

Item vna casula brwnatica de velutu cum cruce subducte cum tela flauea absque atinencijs suis.

Item vna casula de kamukato flaueo claro subducta cum bokashino albo absque atinencijs.

Item vna casula aurea cum texta litris grecorum subducta cum tela flauea clara.

Item vna alba de sindone albo cum nigris platis.

Item duo lintiamina alba cum contexturis.

Item tres cappe de kamukato rubeo floribus viridis et aureis leopardis florisatum subducte cum tela flauea.

Item tres cappe de velutu variorum colorum auro protextum subducti cum cindato glauco.

Seite 33.

Item due cappe veluto rubeo flauis rubeis et viridis floribus florisatum subducti vna cum tela rubea alia vero cum bokashino albo.

Item vna cappa brunatica cum tela rubea subducta.

Item vna cappa de kamukato in campo albo diuerso nigro florisato sew conspersum cum tela flauea clara subducta.

Item vna cappa de atlas rubio cum tela clara flauea subducta.

---

33) Geht auf die Seite 32 hinüber, weil die später folgenden 30 und 31 von früher her beschrieben waren.

Item vna cappa de kamukato rubeo floribus eiusdem coloris, florisatum subducta cum tela flauea.

Item vna cappa de kamukato flaueo cum tabulam seu floribus albis et glaucis cum flaueo settor subducta.

Item vna cappa de kamukato rubio floribus viridis et glaucis florisatum subducta cum tela rubia.

Item vna cappa rubia floribus viridis florisata subducta cum tela flauea.

Item vna cappa de kamukato viridij rubijs et albis floribus florisata cum albo bokashino subducta.

Item vna cappa de kamukato viridij florisatum floribusque eiusdem coloris planis cum bokashino nigro subducta.

Item vna cappa rubea cum tabulis glaucis quadratis cum stellis et rosis et cum nigro bokashino subducta.

Item vna cappa de kamukato glauco cum floribus viridis florisatum et cum tela flauea subducta.

Nota isti sunt libri qui pertinent ad librariam in latino.

Item summa pisani in papirio.

Item cancellarius pharisiensis super quartum sententiarum pargameno.

Item Mama tractatus super bibliam in papirio.

Item Matheus glosatus in pargameno.

Seite 34.

Item lucas glosatus in pargameno.

Item quadragesimale in pargameno.

Item concordancie biblie in pargameno.

Item Dicta M. Niculay dinkeline super quartum sententiarum.

Item concordancie biblie.

Item ysaias et geremias glosati.

Item esechiel et daniel glosati

Item expositio Niculay de lira supra ezechielem.

Item barckwardus in duobus fluominibus.

Item moralia Gregorij.

Item thomas de aquino super primum et secundum sententiarum.

Item petrus aureolij.

Item damascenus.

Item due partes milicie de tempore et sanctis.

Item psalterium glosatum.

Item Bernardns.

Item Questiones de cognitione angelorum

Item libri ethicorum.

Item Bernhardus ad augenium papam.

Item jacobus wragine cum collicis.

Item Omilie gregorij super ezechielem.

Item Sermones de tempore.

Item Climacus de mistica scala.

Item Martilogium.
Item tractatus contra hereticos et plura alia.
Item Dewtermonius super cantica.
Item liber sancti augustini secundum rupertum.
Item questiones theoloyce de quolibet.
Item flores penitentie.
Item liber contra manicheos.

Seite 35.

Item liber expositio super libros ethicorum.
Item liber de victima (oder victoria) vni dei.
Item lecciones beate virgine per annum.
Item vna summa pisani.
Item tripartita hystoria.
Item rupertus de victima vni dei.
Item questiones super primum sententiarum.
Item vna magna biblia aput predicatorem in nigro compactorio.
Item Sermones ad clerum.
Item sermones in pergameno.
Item liber mixtus in pergameno de quolibet.
Item pastoralia et libellus gregorij de penitentia.
Item questiones alique rihardi.
Item decem et septem libri moralium super iob in vno folumine.
Item thomas de aquino contra gentiles.
Item Summa virtutum.
Item secunda pars milicie de tempore.
Item prima pars milicie de tempore.
Item rationale.
Item prologus contra viclefh.
Item hystoria Troiana et textus moralium aristotilis.
Item tabule olim librorum moralium.
Item tractatus magistri Rolandi.
Item virgilius.
Item duo antiqua fluomina.
Item concordancie cum[tarum].....
Item biblia abreuiata.
Item gwillhelus de fide et legibus.
Nota quod libri infrascripti habentur in dota apud dominum plebanum.
Item duo passionalia unum in pergameno et vnum in papirio.

Seite 36.

Item questiones sententiarum ediciones egidij de Roma in pergameno.
Item Glosa ordinaria super istos pauli.
Item Sulcos super quarto libros sententiarum.

Item super epistolas pauli et ewangelia pergamenicas.
Item speculum ecclesie.
Item xvj libri moralium gregorij in pergameno.
Item innocencius tercius de penitentia.
Item Niculaus de lira super quatuor ewangelistas.
Item textus sententiarum in pergameno.
Item glosatum psalterium in pergameno.
Item glosa super pater noster, M. Niculay dinkelplwel.
Item liber Bertandi super epistolas quadragesimales.
Item Jacobus super ewangelia quadragesimalia.
Item thomas de aquino super tercium sententiarum
Item super epistolas et ewangelia per annum.
Item petrandus de sanctis.
Item Bertrandus super epistolas et gest.....
Item Bertrandus super ewangelia.
Item vna biblia rubia.
Item Registrum biblie.
Item papius.
Item paruus liber de quatuor virtutibus cardinalibus.
Item Scolastica hystoria.
Item petrus de tharentasia super quartum sententiarum.
Item Crisostomus super Matheum
Item postilla thome de aquino super ewangelia.
Item liber super cantica canticorum cum prologo et quadri partitum.
Item sermones per curriculum anuum.
Item tractatus de uita actiua.
Item Summa collocutionum fratris Johannis.

Seite 37.

Item Sermones ad clerum de sanctis.
Item sermones de tempore.
Item speculum beate virginis biblie beate virginis et quam plura in volumine vno in papirio.
Item sermones Bernarde super d⊥ exilencia.
Item liber super magnam ysaiam in magno volumine.
Item sermones super missus et tractatus de contemplatione brewiarii.
Item prologus rupperti de victoria (oder victima) vni dei.
Item de virtute in ..... et definicionibus virtutum recommendationes et alia plura.
Item frater Johannes de gemminario ordinis predicatorum de prouincia romana.
Item sermones dominicales per circulum anni.
Item epistole jronice.
Item sermones p. de sanctis per circulum anni in pergameno.
Item haymo super p. apostolikum.
Item sermones de sanctis de candelis per circulum anni.

Item virtutes cum septem sacramentis.
Item xiiij^{tus} liber moralium usque ad xxij^{um}.
Item quadragesimale M. Augustini de ancona.
Item Niculaus de lira super epistolas pauli.
Item rationali pergameno.
Item de exemplis et similitudinibus rerum.
Item Augustinus concordancia ewangelistarum.
Item Margarita biblie.
Item pastoralia gregorij.
Item Bartholomeus de proprietatibus rerum.
Item tractatus de predestinacione et prestancia.
Item tractatus de penitentia secundum Canones.
Item sermones super Matheum.

Seite 38.

Item liber de victima (oder victoria) vni dei ex perceptis.
Item liber de prouidencia beati augustini et liber de alogon.
Item expositio haymonis super apokalipsim.
Item translatio sancti Ironimi ad postulacionem.
Item biblia metrica.
Item liber per ewangelia per totum annum.
Item liber qui incipit nimis honorati.
Item Honorius papa super cantica.
Item postilla super ewangelia.
Item aliqui sermones in sextrinis.
Item compendium theoloijce virtutis.
Item soccos de sanctis.
Item Bertrandus.
Item gesta Romanorum.
Item transactus Johannis, calendarium de ecclesiasticis contentis cum ibi contentis.
Item apparatus libri sexti
Item summa pisani, que pertinet ad rwismark.
Nota Jacobus magister Ciuium habet vnam paruam bibliam et helgoth super libros sapiencie.
Nota quod inter istos libros supra scriptos georgius filius M. Johannis, gwldener, habet quinque libros, scilicet bibliam summam, pisani, tabule, librum iurium[34]), liber eloccucionum sermones beati Bernardi et scilicet quinque libri omnes cum rubijs compactorijs sunt tecti.

Seite 39.

Nota tot habentur breuiaria in dota apud dominum plebanum et capellanos pertinentes ad ecclesiam beate virginis.

---

34) Also ein geschriebenes Gesetzbuch, und wahrscheinlich schon lange vor 1442 der Verfassungszeit dieses Verzeichnisses; oder heisst es vielleicht Privilegien-Buch?

Item breviarium magnum in quo legit plebanus.
Item breuiarium magnum spissum in asseribus.
Item breuiarium de tempore et de sanctis.
Item breuiarium quod fuit M. Ciuium Jacobi senioris.
Item breuiarium bonum album quod fuit episcopi Gobolini.
Item breuiarium quod fuit domini Martini.
Item breuiarium nigrum quod fuit Andree de Mosna.
Item breuiarium antiquum quod fuit procuratoris.
Item breuiarium veteratum cum certis notis.
Item breuiarium quod habuit Symon de corona.

Seite 30.

Nota quod recepi a czirwis hause de pecunia beate Virginis lxxxxvj. flor.
Item cingulator dedit xxx florenos.
Item dominus meus recepit von gesinyde viij uñg. siluers.
Item mathis vngere dedit x florenos.
Item dedi illis qui laborauerunt, calcando wllus ij florenos et dedi calcantibus ij flor. pro seruitio.
Item dedi organiste xx florenos et xxiiij flór.
Item dedi iij ort vuren holtz.
Item dedi organiste xxvj flor.
Summa pecuniarum organiste. l. flor. et dedi eciam de organo liiij flor. vor balge vndt negele vnd dem zcymmermanne vndt vor dylen.
Item pro cera xiij flor.
Item vj. fl. pro chertznech.
Item gref conradus tenetur beate virgine vnam fenestram ad ecclesiam beate virginis marie.
Item den ..... tenetur vnam fenestram ad ecclesiam beate Virginis.
Item paulus scybel tenetur l. flor. ex parte plebani nostri.
Item dye feniczen tenetur beate virgini xj. fl.
Item thomas tenetur beate virg. lxxxx. flor.
(Alles durchstrichen und theilweise unleserlich.)

Seite 31.

Nota iohannes deleator tenetor beate virgini. viij. marcas fini in hoc dedit iohanni arcufici. ij. marcas fini et dedit seruatio. vij. marcas et istas tenetur dare seydel lederer.
in hoc dedit seydel lederer xij. flor.
Item hans pütner tenetur iiij. flor. (früher stand: mark smeidigs silbers dafür stet haus und hof)
Item hans pütner tenetur iiij. flor.
Summa fusatoris lxxxxiiij. item vxori vj. flor.
Nota quod dedi fusatori campane ex parte beate virginis xxxvij. flor. et ij. flor. et iterum iiij. et ij. flor.
Item dedi pro stanno xxxiij. florenos.

Item dedi pro cupro xxiij. florenos vndt j. ort.
Item dedi aurifabro de monstrancia iiij. flor.
Item dedi de campana x. flor. carpentario et fabro vnd viij flor. dem zcymmermanne vnd dem smyde das sy dy glocke nyder lysen.
Item seruiunt das man hat beckan das kost xiiij. flor.
Item das flynte an dem turrue xiij. flor.
Item das man den schole hat gemacht xix fl. item j ort.

Anmerkung. Gegen Ende der ersten Hälfte oder anfänglich der zweiten des XIV. Jahrhunderts geschrieben, eben so wie Seite 30. Die Verausgabungen scheinen vom Kirchenbau herzurühren, und in der letzten Zeile ist der unwiderlegbarste Beweis, dass Hermannstadt schon in der Mitte des XIV. Jahrhunderts ein eigenes Schulgebäude hatte.

Seite 40 ist leer.

Seite 41.

Nota quod plebanus Cibiniensis tenetur celebrare in ecclesia beate virginis. xiij. missas regales pro quibus colligit decimas prediales et pro tribus colligit census capituli Cibiniensis scilicet quindecim Marcas argenti puri et fini singulis annis circa festum sancti Martini pro residuis vij missis soluent cives Cibinienses circa festum sancti Georgij. C. et l. flor. auri, de prouentibus ipsis de villis prepositure prouenientibus singulis annis hec acta conclusa et definita sunt inter dominum Nicolaum plebanum Cibiniensem et ciues eiusdem Ciuitatis in vigilia eiusdem indissolubiliter obseruanda.
Item primo missa cantanda omni die.
Item missa corporis christi.
Item missa sancte katherine virginis.
Item missa trium regum.
Item missa omnium sanctorum.
Item missa quatuor doctorum.
Item missa xi millium virginum.
Item missa beate marie magdalene.
Item missa sancti laurencij.
Item missa sancti Michaelis.
Item missa beate anne.
Item missa sancte crucis.
Item missa legenda ad sanctum Jacobum
Item tn̄ quod missa omni die cantanda cantatur dominica die in ara omnium sanctorum de sancta trinitate pro promocione.
Secunda feria in summo altare pro defunctis requiem.
Tercia feria in altare trium regum de sancto Rege ladislao.
Quarta feria in ara sancti Niculay de eodem.
Quinta feria in lc̄utio de corpore christi.

Anmerkung. Die Uebereinkunft geschah nach Seivert's Verzeichniss

der Pfarrer des Hermannstädter Kapitels Sieb. Provinz. Blätter S. 105 im Jahre 1426.

Seite 42.

Sexta feria in ara sancte crucis de passione domini vel de sancta cruce Sabato in ara sancte Katherine de eadem.

Nota misse ecclesie parochialis beate virginis celebrature per plebanum preter missas peculiares.

Item missa que mane cantatur a scolaribus.

Item missa promocionis.

Item summa missa.

Item missa legenda ad beatam virginem in aurora.

Item missa ibi vna legenda.

Item missa apostolorum.

Item missa sancti Johannis.

Item ad decem milium martirum.

Item in capella sancti Jacobi cantanda.

Item vnum requiem in altare omnium sanctorum in aurora.

Seite 43.

Notanda sunt debita ecclesie beate virginis.

Item Johannes Crispus tenetur marcas xij. argenti.

Item Johannes Kwnnig tenetur flor. tercentos et xx. in auro.

Item M. Johannes Megerling tenetur flor. ducentos auri — dedit v. marcas argenti et vnum librum missale pro. v. marcas argenti.

Item Crws peterin tenetur flor. l. auri et decem marcas argenti.

Item Cristianus Newmester tenetur flor. xiiij. auri et marcas tercium dimidium argenti.

Item ladislaus balteri tenetur flor. xl. auri et terciam partem domus ex parte vitrici sui Johannis Glosma et alia plura.

Item valentinus aurifaber tenetur marcas quinque argenti.

Item henricus Kwnnigh tenetur marcas quinque argenti.

Item domus quam habuerat wolf ledererin et cles cilecin, sita prope lodel post obitum ambarum integre ad ecclesiam pertinere ignoscitur etc.

Anmerkung. Diese Schrift ist älter als die auf der vorigen und zunächst nachfolgenden Seite 45.

Seite 44 ist leer.

Seite 45.

Nota reliquias sanctorum in ecclesia beate virginis existentes.

Item tres cruces.

Item vna monstrancia longa et magna.

Item vna monstrancia mediocris.

Item vna cum angelis.
Item vna magna monstrancia et eciam longa.
Item vna monstrancia rottonda.
Item vna monstrancia que turris neppendorf vocatur.
Item vna parua ad modum turris formata.
Item monstrancia Domini Stephani.
Item septem ladule.
Item vna pixis.
Item vna scatula.
Item due scatule argente.
Item duo capita virginum cum coronis et vnum panno convolutum.
Item due tabule.
Item vnum os longum ad modum digiti.
Item vna monstrancia argentea alba.

Seite 46.

Mathias Ramasius pastor Ecclesie Saxopolitanae, vocatur et legitur in pastorem Cibiniensem. Anno 1536. Mensis May, die 17.

Obijt Dominica post Gallj. 1546.[35])

Seite 47.

1547. Bartholomeus Altemberger electus est in plebanum Cibiniensem decima die Martij. Anno Christi 1547.

Obijt vero Anno Domini 1552, die quinta Marcij. Paulus Wienner Cononicus et Concionator Laibacensis propter euangelij confessionem in Transyluaniam exulans, ac per triennium Cibinij. verbum Dei docens publico Senatus stipendio in eiusdem Ecclesie Pastorem electus. xi die Mensis Maij Anno domini etc. Lii.

Idem Paulus. vj. die Mens. Febr. Anno domini etc. Liii electus est comunibus Parrochorum Süffragijs in Superintendentem ac primam ordinationem eodem anno celebrauit. xxij die Mensis Marcij.

Decessit ex hac mortali vita 1554 die 16. Augustj cuius anima quiescat in domino.

Seite 48.

Mathias Hebler Carponensis, cum Witemberga Cibinium uenisset, functus est primum officio Collegae in Schola Cibiniensi Anno. 1551. Sequentibus 52 et 53 acceptavit regimen Scholae. Deinde vero instante Pastore Paulo Wiener et Senatu Concionatoris munus suscepit. Anno 1554. Post mortem

35) Hier fangen, und zwar ganz unten, die eigenhändigen Einschreibungen der bereits protestantischen Pfarrherren an, gehen aber leider nur auf sechs Seiten fort.

vero Domini Pauli consensu Senatus et Communitatis electus est in Pastorem Ecclesiae Cibiniensis Anno 1555. Sequenti. 56. suffragiis omnium Pastorum electus est in Superintendentem Ecclesiarum Saxonicarum in Transyluania ipso die Beatorum Petri et Pauli Apostolorum. Scandalis et Haeresibus multiplicibus que in Transyluania exorta sunt Authoribus D. G. B. Francisco Dauidis pastore Ecclesiae Colosuariensis Annis. 16. constantissime syncera et pura fide restitit magno animo, in quo agone infinitas erumnas, et suorum ingratitudinem tantam pertulit ut dici nequeat, et vere similis fuerit istis summis viris, qui de Ecclesia Christi benemeruerunt. In quo cursu cum pergeret Anno Domini M. D. LXXI. Mense Augusto, post habitam concionem dominicam. 9. Trinitatis, die Mensis 12. in aegritudinem incidit. Ex qua sic volente Domino nostro Jesu Christo paulo post 18. Septembris videlicet, hora octaua pomeridiana, in vlnis sui Mînistri Andreae qui paulo ante ei Sacram Caenam Domini exhibuerat, sedens in lecto beate et foeliciter obdor-

Seite 49.

miuit in Christo. Cuius beatam animam Dominus noster Jesus Christus suo sinu exceptam foueat et consoletur, quoad ipsum rursus, nobis requirentibus eum cum gemitu et lachrymis viuum exhibeat in aeterna vita. Corpus eius venerandum sequenti die hora secunda pomeridiana in templo Cibiensi ad textrum latus arae supra gradus tumulatum est.

Stephanus Gros Cibiniensis Pastor Ecclesiae in Homersdorff amicus et Compater eius syncerus, scripsit.

Cum Magister Johannes Aunerus, Gallj Auneri, ciuis Cibiniensis, filius anno Domini 1567 Viteberga in patriam redîisset, ac tum temporis Schola Rectore careret, oblatum est illi, eodem Anno, Mensis Julij die Nono, sub Consulatu Simonis Miles, Sarctoris, Regimen Scholasticum, huic praefuit Annos duos, Menses quinque. Postmodum, hoc est, Anno 1570 Mensis Maij die Decimo septimo, uocatur a Senatu Cibiniense, in Concionatorem Ecclesiae eiusdem, huic praeerat Annum unum, Menses septem. Rursum, cum anno 1571. pastor loci Mathias Heblerus diem suum obijsset, communibus uotis, tam Senatus, quam Centumuirorum uocatur et eligitur in eiusdem loci ac Ecclesiae Pastorem, die decimo nono Mensis Decembris, Anni eiusdem 1571.

Seite 50.

Huic substitutus est eximiae eruditionis vir D. Georgius Melas, cui successit D. Petrus Lwpinus Waldhiden, uir doctus et facundia insignis, post eius obitum eligitur D. Christianus

Schenkerus, vir non contemnendae eruditionis, pius, bonus, et affabilitate clarus.

Seite 51 ist leer.

Seite 52.

R. D. Joannes Oltardus Cibiniensis, huius Ecclesiae Pastor vigilantissimus ac Gregis Christi propugnator acerrimus uir doctus ac uere facundus, qui hoc tempore sibi inter Saxones non habuit parem Concionatorem obijt ipsa die Ascensionis Anno Domini 1630, magnum sui desiderium relinqnens, postquam Parrochiali Ecclesiae praefuisset annis tredecim Mensibus duobus et diebus tribus.

Die von mir mit Bleistift paginirten Pergamentblätter von 53—71 sind unbeschrieben, wohl aber wie alle übrigen sorgfältig liniirt.

Seite 72.

Anno 2° Georgius procurator.[36])

Item iacobus rothchen habet iugera quatuor versus magnum horreum cum noua fossa fossata in vicinitati sunt niger nicolaus, ex vna parte et ex alia parte relicta Vrsula petri et item anno soluit cubulum . . .

Item iacob moldner habet iugera auff der laym khondl iiij^or^ penes schellenberger viam ex vna parte ex alia parte vicinus est merten czap carnifex in vico helte.

Item Hans pudner pey purger tor habet iugera iiij^or^ auff dem hochen rene versus schellenberg et vicinus est stephanus putro in ruspar vnd medium sol er geben iiij. rumpp alle iar.

Item piter schnelerus in der crotten gasfen habet iugera iiij^or^ auf der laymen khawll et vicinus est thyes steffen.

Anno domini M°. CCCC°. Anno. 3°. Item iacob wagner habet iugera iiij^or^ versus kotcösken et datur meta auff dem graben et ex vna parte predictus iacobus est vicinus ex alia fossatum et eandem terram arandi acomodauit dominus Georgius procurator et quolibet anno debet dare iiij^or^ cubulos de ea anone, quam seminat.

(Beschluss folgt.)

---

36) Bedeutet die Jahreszahl 1472.

Verleger: *T. O. Weigel* in Leipzig. Druck von *C. P. Melzer*.